

Tampereen kaupunki
PL 48
33101 Tampere

ASIA

LASTENSUOJELUN MÄÄRÄAIKOJEN TOTEUTUMISEN VALVONTA

Asian vireille tulo

Lastensuojelulain 27 a §:n mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tulee pyytää kunnilta tai kuntayhtymiltä kaksi kertaa kalenterivuodessa lastensuojelulaissa säädettyjen määräaikojen toteutumisen seurannan ja valvonnan kannalta välttämättömät tiedot. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee luovuttaa tiedot edelleen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (Valvira) sen valtakunnallista ohjaus- ja valvontatehtävää varten.

Sosiaalihuoltolain 3 §:n 3 momentin mukaisten periaatteellisesti tärkeiden ja laajakantoisten asioiden ohjaus ja valvonta kuuluu Valviralle. Valvira siirtää muut mahdollisia toimenpiteitä edellyttävät asiat arvioitavaksi aluehallintovirastolle Valviran ja aluehallintovirastojen välisen toimivallanjaon mukaisesti.

Valvira on siirtänyt ajalta 1.10.2020 - 31.3.2021 lastensuojelulain mukaisten määräaikojen tiedonkeruun tulosten perusteella Tampereen kaupungin lastensuojelun määräaikojen ylityksen valvonta-asiana Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Tampereen kaupungin lastensuojelun antamien vastausten perusteella on ilmennyt, että lastensuojelulain 26 §:ssä säädetyissä määräajoissa on ollut viivytyksiä. Vastausten perusteella ajalla 1.10.2020 – 31.3.2021 vireille tulleista lastensuojeluasioista käsiteltiin 8-14 arkipäivän kuluessa 9 kpl, mikä on 0,8 % kaikista em. ajanjaksolla vireille tulleista lastensuojeluasioista. Yli 15 arkipäivän kuluessa käsiteltiin 10 kpl, mikä on 0,8 % vireille tulleista lastensuojeluasioista. Vastausten perusteella ajalla 1.10.2020 – 31.3.2021 lastensuojelutarpeen selvityksistä valmistui yli kolmessa mutta alle neljässä kuukaudessa 138, mikä on 10,9 % kaikista em. ajanjakson selvityksistä. Yli neljässä kuukaudessa valmistui 22 selvitystä, mikä on 1,7 % kaikista em. ajanjakson selvityksistä. Lastensuojelutarpeen selvityksistä 12 on ollut kesken ylittäen kolmen kuukauden määräajan.

Aluehallintovirasto on pyytänyt lastensuojelun määräaikojen valvonta-asiansa Tampereen kaupungilta selvitystä ja selitystä 20.7.2021.

Asiassa saatu selvitys Tampereen kaupungin selvitys ja selitys on saapunut aluehallintovirastoon 31.8.2021.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Ratkaisu

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto antaa Tampereen kaupungille huomautuksen siitä, että lastensuojelulain mukaisia määräaikoja tulee noudattaa. Valvonta-asian käsittely aluehallintovirastossa päätetään.

Perustelut

Lastensuojelulain 26 §:n mukaan lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Lisäksi on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. Arvion lastensuojelulain mukaisten palvelujen ja tukitoimien tarpeesta tekee sosiaalityöntekijä. Arviointi tehdään kyseessä olevan tapauksen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Arvioinnin tekemiseksi sosiaalityöntekijä voi tarvittaessa olla yhteydessä lapselle läheisiin henkilöihin sekä eri yhteistyötahoihin ja asiantuntijoihin siten kuin sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään. Palvelutarpeen arvioinnin tekemisessä on noudatettava, mitä sosiaalihuoltolain 36 §:ssä säädetään. Arvio on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta.

Tampereen kaupungin selvityksessä todetaan, että lastensuojelutarpeen selvitysten määräaikojen ylitykset johtuvat suureksi osaksi sosiaalityöntekijöiden rekrytointivaikeuksista sekä loppuvuoden 2020 odottamattoman suuresta lastensuojeluilmoitusten määrästä. Selvityksessä todetaan, että lapsiperheiden sosiaalityössä oli seuranta-ajanjaksolla sosiaalityöntekijän vakansseja täyttämättä neljä kappaletta ja että vakansseihin saatiin rekrytoitua sijaisia vasta huhti–toukokuussa 2021. Selvityksessä todetaan ruuhkautuneen asiakastilanteen näkyneen selvitysten aloitusajoissa sekä vaikeuttaneen määrärajoissa pysymistä. Selvityksessä todetaan, että tilanne on ollut haastava kaikissa lapsiperheiden sosiaalityön aluetimeissa ja varsinkin vakituiset työntekijät ovat olleet kuormittuneita työtilanteen johdosta alkuvuoden 2021.

Selvityksen mukaan myös lastensuojelun avohuollossa oli tyhjiä vakansseja, jolla oli vaikutusta myös työmäärään, asiakassiirtoihin ja sovittuihin käytäntöihin. Tampereen kaupungin selvityksessä todetaan lapsiperheiden sosiaalityön henkilöstöresurssin olevan

kokonaisuudessaan 60 vakanssia, joista 30 on sosiaalityöntekijöiden tehtäviä. Selvityksessä todetaan vakituisia sosiaalityöntekijöitä olevan 14, sijaisia 12 ja neljästä vakanssista puuttuvan työntekijän. Edelleen selvityksessä todetaan, että sosiaaliohjaajien toimia tiimeissä on yhteensä 15, joista kaksi on sijaisia. Tiimeihin kuuluu myös viisi palveluohjaajaa ja yksi uusi toimi on tällä hetkellä rekrytointivaiheessa, ja tiimien esimiehinä toimivat johtavat sosiaalityöntekijät, joita on yhteensä kolme.

Tampereen kaupungin selvityksen mukaan sosiaalityöntekijöiden työoloihin on vaikuttanut myös Koronapandemia, joka on osaltaan haastanut asiakastyötä. Selvityksessä todetaan pandemian vaikutusten näkyneen kasvavina asiakasmäärinä ja toisaalta asiakastyön vaikeutumisenä esimerkiksi asiakkaiden peruuttaessa tapaamisia normaalia enemmän. Pandemia on aiheuttanut myös työntekijöiden sairauspoissaoloja ja karanteeneja sekä edellyttänyt työntekijöiltä nopeaa etätyötekniikan ja -välineiden sekä asiakasturvallisen käytön haltuunottoa.

Tampereen kaupungin selvityksessä todetaan, että sosiaalityöntekijöiden rekrytointia on alkuvuonna 2021 tehostettu ja työkuormaa on helpotettu myös rekrytoimalla määräaikaista ohjaajia lapsiperheiden sosiaalityön tiimimalliuudistuksen tukemiseksi. Tiimimalliuudistus toteutetaan ajalla syyskuu 2020 – joulukuu 2021 ja sen tarkoituksena on jakaa työntekijät selvitys- ja palvelutiimeihin työnkuvan selkiyttämiseksi sekä asiakastyön tehostamiseksi. Uudistuksella on tarkoitus lisätä myös työhyvinvointia sekä oman työn hallintaa. Selvityksessä todetaan myös lastensuojelun avohuoltoon rekrytoitun kolme määräaikaista ohjaajaa toimimaan sosiaalityön avustavissa tehtävissä keväällä 2021 ja tämän ylimääräisen resurssin todetaan olevan käytössä ainakin vuoden 2021 loppuun asti. Selvityksessä todetaan, että tiimimalliuudistuksessa palvelutarpeen arviointi -tiimit tulevat työskentelemään alueellisesti (itä, etelä, länsi) ja tiimeissä on henkilöstönä kuusi sosiaalityöntekijää, viisi sosiaaliohjaajaa, kaksi palveluohjaajaa, palveluneuvoja ja johtava sosiaalityöntekijä. Selvityksen mukaan lisäksi perustetaan yksi palvelutiimi, jossa on yksi johtava sosiaalityöntekijä ja 12 sosiaalityöntekijää. Selvityksen mukaan sisällöllinen kehittämistyö on hyvässä vauhdissa ja asiakasprosesseja kehitetään monialaisiksi sekä moniammatillisiksi. Selvityksessä todetaan, että sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa olevien asiakkaiden laaja-alainen tarkastelu ja määrittely on käynnissä kuten myös sosiaaliohjaajan ja sosiaalityöntekijän työnkuvien tarkastelu.

Tampereen kaupungin selvityksessä todetaan, että lastensuojelutarpeen selvitysten ja palvelutarpeen arviointien asiakasprosessien tehostamiseksi on kehitetty myös uudenlaisia tapoja käsitellä ilmoituksia tiimeissä nopeammin ja lisäksi on rakennettu varhaisen tuen viikot alueelle. Näiden tarkoituksena on, että joka viikko sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja työparina käsittelevät uusia lastensuojeluilmoituksia tehokkaammin ja samalla tehostetaan vireilletulovaiheen seitsemän arkipäivän työskentelyä asiakkaan tarpeita paremmin vastaavaksi. Selvityksessä todetaan myös PirSote -hankkeen tiimoilta kaupungin olevan mukana monialaisen palvelutarpeen prosessin kehittämistyössä.

Tampereen kaupungin selvityksessä todetaan, että alkuvuodesta 2021 tehdyn työkuormaa helpottavan lisäresurssoinnin lisäksi on saatu kuusi

uutta sosiaalityöntekijän virkaa lapsiperheiden sosiaalityöhön, joihin on ollut rekrytointi toukokuussa ja elokuussa 2021. Selvityksessä todetaan sosiaalityöntekijöiden rekrytointia tehostetun muun muassa näkyvyyden ja uudenlaisen lähestymistavan saamiseksi rekrytointiin. Selvityksessä todetaan sosiaalityöntekijöiden työssäjaksamista ja työoloja kehitettävän koko ajan järjestämällä säännöllistä työnohjausta, koulutuksia ja konsultaatiomahdollisuuksia. Lisäksi kerran kuukaudessa kokoontuu sosiaalityön kehittämisen -työryhmä, joka on suora kanava työntekijöiden ja johdon väliselle vuoropuhelulle ja viestinnälle.

Tampereen kaupungin selvityksessä todetaan ajanjaksolla 1.10.2020-1.3.2021 Tampereen kaupungissa vastaanotetun 2797 lastensuojeluilmoitusta ja lastensuojelutarpeen selvityksiä tehdyn 2375. Lastensuojelutarpeen selvityksistä 86,1 prosenttia tehtiin kolmen kuukauden määräajassa. Edelleen selvityksessä todetaan, että palvelutarpeen arvio ja sen sisältämä lastensuojelutarpeen selvitys tehdään aina siinä laajuudessa kuin asiakkaan tarve edellyttää. Selvityksessä kirjataan toivottavan, että kaupunki saa rekrytoitua sosiaalityöntekijöitä uusiin vakansseihin ja sijaisuuksiin, jotta asiakkaat saavat lastensuojelutarpeensa selvityksen ja tarpeisiinsa vastaavan palvelun lain määräämässä ajassa.

Aluehallintovirasto toteaa, että lastensuojelulain (417/2007) 11 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laadultaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 49 a §:n mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä. Jokaisen kunnan käytettävissä tulee olla asiakastyöhön osallistuvan virkasuhteisen sosiaalityöntekijän palveluja. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 33 §:n 1 mom. mukaan sosiaalihuollon suunnittelusta ja toteuttamisesta on pidettävä huolta sen mukaan kuin sosiaalihuoltolaissa tai muutoin säädetään. Sosiaalipalvelujen tulee olla sisällöltään ja laadultaan sellaisia kuin lainsäädäntö edellyttää. Lisäksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 4 §:n mukaan sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua.

Lastensuojelulain mukaisten määräaikojen tiedonkeruun tulosten perusteella lastensuojelulain 26 §:ssä säädetyissä määräajoissa on ollut Tampereen kaupungissa viivästyksiä ajalla 1.10.2020 – 31.3.2021. Aluehallintovirasto korostaa, että lastensuojelulaissa säädetyt määräajat ovat ehdottomia ja lastensuojelutarpeen selvitysten viivytyksetön valmistuminen on lasten ja perheiden oikeusturvan kannalta tärkeää. Määräajoilla pyritään turvaamaan lasten ja perheiden oikeuksien varhainen ja yhdenvertainen toteutuminen sekä lapsen kehityksellisiin tarpeisiin vastaaminen oikea-aikaisella ja riittävällä tuella.

Laissa säädetyt määräaikoja ei voi ylittää työntekijöiden vaihtumisesta tai työntekijöiden puuttumisesta johtuvista syistä. Viranomaisten on huolehdittava siitä, ettei liian pieni henkilöstömäärä tai muut viranomaisesta johtuvat syyt estä laissa säädetyin määräajan noudattamista. Määräajan ylittämiseen ei oikeuta myöskään se, että

selvityksen viipyminen on johtunut lastensuojelutoimesta riippumattomista syistä. Aluehallintovirasto toteaa, että kunnan tulee huolehtia lastensuojeluprosessien toimivuudesta kaikissa tilanteissa. Aluehallintovirasto toteaa, että Tampereen kaupungin lastensuojelussa ei ole kaikilta osin noudatettu lastensuojelulain mukaisia ehdottomia ja lakisääteisiä määräaikoja. Tämän perusteella aluehallintovirasto antaa Tampereen kaupungille huomautuksen siitä, että lastensuojelulain mukaisia määräaikoja tulee noudattaa.

Sovellettavat säädökset

Sosiaalihuoltolaki (710/1982) 3 §, 57 §
Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) 33 § 1 mom., 36 §, 41 §, 49 a §
Lastensuojelulaki (417/2007) 11 §, 26 §
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) 4 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 §:n perusteella voi hakea valittamalla muutosta.

Tähän päätökseen ei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 1 momentin perusteella voi hakea valittamalla muutosta.

Lisätietoja

Ylitarkastaja Saija Kujansuu, puh. 0295 018 555.

Ylitarkastaja Päivi Ahvenus

Ylitarkastaja Saija Kujansuu

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätöksensaaaja Tampereen kaupunki

Suoritemaksu Maksuton päätös

Tiedoksi Valvira

Tämä asiakirja LSSAVI/10738/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/10738/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Ahvenus Päivi 02.12.2021 13:44

Esittelijä Kujansuu Saija 02.12.2021 13:41